

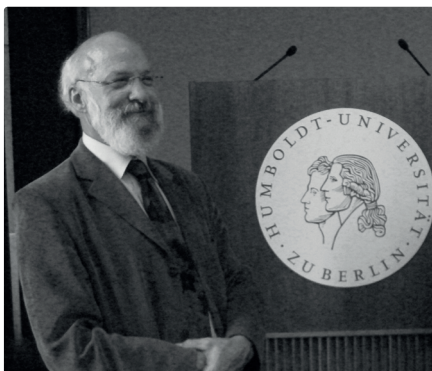
Bildning för alla!

En bok tillägnad Jerry Rosenqvist

Thomas Barow & Daniel Östlund

När Jerry Rosenqvist 1969 tog sin examen som folkskollärare hade nyligen omsorgslagen trätt i kraft – en viktig milstolpe på väg mot bildning för alla barn, ungdomar och vuxna. Trots att den allmänna undervisningsplikten introducerades 1842 i Sverige, hade fram till införande av 1967 års omsorgslag ett stort antal barn och ungdomar varit utestängda från skolan.

De första insatserna för ”idiotiska” barn under 1800-talets andra hälft var knutna till Emanuella Carlbeck. Hon blev i början av 2000-talet namngivaren till en kommitté som enligt direktiv skulle utreda frågan om hur ”kontakterna och samverkan

Jerry Rosenqvist, 2009, efter ett föredrag vid Humboldt-Universität zu Berlin.

mellan elever med och utan utvecklingsstörning skall öka”. Även om vi, jämfört med Carlbecks tid, nått stora framgångar, är ett särskiljande av vissa elever fortfarande vanligt.

Flera forskare var delaktiga i Carlbeckkommitténs arbete och Jerry Rosenqvist bidrog bl.a. med en text om ”Integreringens praktik och teori”. I slutbetänkandet refereras hans grundläggande tankegång om att en skola för alla kan ”bli till en särskilt väsentlig miljö för utveckling av integration. Om segregering eller dess motsats, integration blir [...] får det konsekven-

ser även på andra områden i samhället.” Som semantiskt och historiskt intresserad forskare använder Jerry Rosenqvist termen ”integrering”, men är förstas medveten om begreppets denotation och konnotation. Redan i ett av hans första akademiska arbeten, 80-poängsarbetet från 1978, blir det semantiska intresset tydligt och det kan även utläsas i hans ovan nämnda bidrag.

Carlbeckkommittén rekommenderade år 2004 med bas i nationell och internationell forskning en närmare och fördjupad samverkan mellan grundskola och särskola. Som bekant, tog sig den nuvarande svenska utbildningsministern Björklund enligt en radiointervju 2007 friheten att ”kasta den förra regeringens utredning om särskolan, den så kallade Carlbeck-kommittén, i papperskorgen”. Med bas i den nyliberala utbildningspolitiken har grundsärskolan inklusive träningskolan

numera återigen en egen läroplan och står nu som segregerad institution och särskild skolform på ”säkra ben”, dvs. garanterad i skollagen.

Något som präglat flera av Jerry Rosenqvists forskningsprojekt har varit en kritisk hållning till särskolan som fenomen och de kategoriseringprocesser som blir nödvändiga konsekvenser av ett utbildningssystem med olika skolformer. De senaste åren har hans synsätt och förståelseperspektiv synliggjorts mycket tydligt i arbetet med ”Den stora utmaningen” såväl som i forskningsprojektet ”Specialpedagogik i mångfaldens Sverige” vilka initierat till intressanta och utmanande diskussioner. Även om tonen gentemot särskolan som utbildningssammanhang ofta varit kritisk har ett humanistiskt elevperspektiv framträtt tydligt.

Sambanden mellan skola, funktionsnedsättning och samhälle i övrigt är också synligt i hans undervisning. Exempelvis skrev en student om Jerry Rosenqvists formulering under en föreläsning, ”att det är samhället som är handikappat och inte de vi kallar ’handikappade’ som är det, var något jag tog fasta på och som jag anser sätter fingret på att vi måste kämpa för ett samhälle som är tillgängligt för alla”.

När vår kollega och vän Jerry Rosenqvist nu går i pension kan vi vara optimistiska om att han också i framtiden kommer att begära ordet vid behov. Det går helt enkelt inte att föreställa sig att Jerry bara cyklar på Österlen och tar hand om sina katter – även om vi önskar honom en god hälsa och en underbar fritid med detta också!

Bildning för alla – och i största möjligaste omfattning gemensam med andra – är i Sverige och internationellt fortfarande en pedagogisk utmaning. I Wilhelm von Humboldts anda har Jerry Rosenqvist genom sin forskning och undervisning antagit utmaningen och åtagit sig den uppgiften. Hans forskningsintressen återspeglas i föreliggande publikation där kollegor, vänner och f.d. doktorander bidrar med texter som förhoppningsvis kan vara stimulerande för framtida pedagogiska och utbildningspolitiska diskussioner.

Som redaktörer för boken tackar vi alla medverkande författare som inom kort tid inkom med sina manus. Ett stort tack också till den specialpedagogiska forskningsmiljön vid Höghskolan Kristianstad och Kristianstad University Press som gjort det möjligt att publicera boken i tryckt form och i en digital upplaga. Vi önskar dig, Jerry, trevlig läsning och många nya idéer för att fortsätta som en pedagogisk utmanare!

Mjöshult och Yngsjö den 27 januari 2012

Thomas Barow, Daniel Östlund